

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
17 päivänä heinäkuuta 1997 *

Asiassa C-97/95,

jonka Tribunal Tributário de Segunda Instância (Portugal) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Pascoal & Filhos Ld.^a

vastaan

Fazenda Pública

ennakkoratkaisun merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön 30 päivänä kesäkuuta 1986 tehdyn neuvoston päätöksen 86/283/ETY (EYVL L 175, s. 1) ja yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1) tulkinna,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. C. Moitinho de Almeida sekä tuomarit L. Sevón, D. A. O. Edward (esittelevä tuomari), P. Jann ja M. Wathelet,

julkisasiamies: G. Cosmas,
kirjaaja: R. Grass,

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Pascoal & Filhos Ld^a, edustajanaan asianajaja Adriano Garção Soares, Porto,
- Portugalin hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöihin liittyvistä asioista vastaavan yleisen osaston oikeudellisen yksikön päällikkö Luis Fernandes ja saman osaston oikeudellinen neuvonantaja Maria Luisa Duarte,
- Ranskan hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Catherine de Salins ja saman osaston ulkoasiainsihteri Claude Chavance,
- Euroopan unionin neuvosto, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Amadeu Lopes Sabino,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Francisco de Sousa Fialho,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.11.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

Tribunal Tributário de Segunda Instância on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 29.11.1994 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen

27.3.1995, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla seitsemän ennakkoratkaisukysymystä merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön 30 päivänä kesäkuuta 1986 tehdyn neuvoston päätöksen 86/283/ETY (EYVL L 175, s. 1) ja yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1, jäljempänä tullikoodeksi) tulkinnasta.

- 2 Nämä kysymykset on esitetty Portugalin oikeuden mukaan perustetun yhtiön Pascoal & Filhos Ld^a:n (jäljempänä Pascoal) ja Fazenda Pública (verovirasto) välisessä riita-asiassa, joka koskee tullien kantamista jälkitullauksin turskan tuonnin yhteydessä.

Yhteisön lainsäädäntö

- 3 Päätöksen 86/283/ETY 70 artiklan 1 kohdan mukaisesti Grönlannista peräisin olevia kalatuotteita saadaan tuoda Euroopan yhteisöön tullitta.
- 4 Päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan todiste tuotteiden alkuperästä annetaan esittämällä tuontijäsenvaltion viranomaisille EUR.1-tavaratodistus.
- 5 Päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 10 artiklan 1 kohdan mukaan viejän on haettava omalla vastuullaan vientijäsenvaltion tulliviranomaisilta EUR.1-tavaratodistusta. Seuraavan kohdan mukaan viejä esittää hakemuksensa lisäksi kaikki

aiheelliset todistusasiakirjat, joilla voidaan todistaa, että viettävät tavarat täyttävät tämän todistuksen antamisen edellytykset.

Päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 8 artiklan 1 kohdan mukaan vientijäsenvaltion tulliviranomaiset antavat EUR.1-tavaratodistuksen, jos todistuksessa tarkoitettujen tavaroiden voidaan katsoa olevan peräisin kyseisestä merentakaisesta maasta. Tämän todentamiseksi viranomaisilla on 8 artiklan 2 kohdan mukaan oikeus vaatia kaikki ne todistusasiakirjat ja suorittaa kaikki ne tarkastukset, jotka ne katsovat tarpeellisiksi.

Päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevassa 25 artiklan 1 kohdassa säädetään, että silloin kun tuontijäsenvaltion tulliviranomaiset epäilevät EUR.1-todistuksen aitoutta tai tuotteiden tosiasiallista alkuperää koskevien tietojen oikeellisuutta, ne pyytävät vientijäsenvaltion tulliviranomaisia suorittamaan kyseistä todistusta koskevan jälkitodentamisen.

Päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdan mukaan todentamisen tulokset ilmoitetaan tuontijäsenvaltion tulliviranomaisille. Näiden tulosten perusteella on pystyttävä ratkaisemaan, voidaanko riidanalaista EUR.1-tavaratodistusta soveltaa tosiasiallisesti vietyihin tavaroihin ja oikeuttavatko nämä etuuskohtelun soveltamiseen.

Tuonti- tai vientitullien maksamisvelvoitteen sisältävään tullimenettelyyn ilmoitettua tavaroista velalliselta kantamatta jääneiden tuonti- tai vientitullien kantamisesta jälkitullauksin 24 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1697/79 (EYVL L 197, s. 1) 2 artiklan 1 kohdassa säädetään, että silloin kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset toteavat, että kaikkia tai joitakin lain mukaan kannettavia tulleja ei ole vaadittu tullivelalliselta, ne ryhtyvät toimenpiteisiin kantamattomien tullien perimiseksi.

- 10 Tullivelkoja koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25 päivänä kesäkuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/623/ETY (EYVL L 179, s. 31) 2 artiklan a alakohdan mukaan tuontitullien alaisen tavaran luovuttaminen vapaaseen liikkeeseen Euroopan yhteisöjen tullialueella synnyttää tuontitullivelan. Saman direktiivin 3 artiklan a alakohdassa säädetään, että tämä velka syntyy silloin kun toimivaltaiset viranomaiset vastaanottavat ilmoituksen tavaran luovuttamisesta vapaaseen liikkeeseen.
- 11 Direktiivi 79/623/ETY kumottiin 1.1.1989 alkaen tullivelasta 13 päivänä heinäkuuta 1987 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2144/87 (EYVL L 201, s. 15), jonka 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja 3 artiklan a alakohdassa kuitenkin toistettiin direktiivin 79/623/ETY 2 artiklan a alakohdan ja 3 artiklan a alakohdan säännökset.
- 12 Asetus N:o 2144/87 kumottiin 22.10.1992 voimaan tulleella ja 1.1.1994 lähtien sovellettavalla tullikoodeksilla. Tullikoodeksin 201 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tuontitullivelka syntyy, kun:

a) tuontitullien alainen tavara luovutetaan vapaaseen liikkeeseen; taikka

b) tällainen tavara asetetaan osittain tuontitullittomaan väliaikaisen maahantuonnin menettelyyn.

2. Tullivelka syntyy sinä ajankohtana, jona kyseinen tullii-ilmoitus vastaanotetaan.

3. Velallisena on tavaranhaltija. Välillisessä edustuksessa velallisena on myös henkilö, jonka puolesta tullii-ilmoitus tehdään.

Jos jotakin 1 kohdassa tarkoitettua menettelyä koskeva tullii-ilmoitus tehdään sel- laisten tietojen perusteella, että kaikkia tai joitakin lain mukaan kannettavia tul- leja ei saada kannetuiksi, myös niitä henkilöitä, jotka ovat toimittaneet ilmoituksen laatimiseksi tarvitut tiedot ja jotka ovat tienneet tai joiden olisi kohtuudella pitänyt tietää näiden tietojen olleen virheellisiä, voidaan pitää velallisina voimassa olevien kansallisten säännösten mukaisesti.”

Pääasia

13 Pascoal toi Portugaliin neljä tavaraerää turskaa, kaksi näistä vuonna 1988 ja kaksi vuonna 1989. Jokaiseen tavaraerään liittyi EUR.1-tavaratodistus, josta kävi ilmi, että tavarat olivat peräisin Grönlannista. Portugalin tulliviranomaiset päästivät kaikki tavaraerät maahan tullitta.

14 Portugalin viranomaiset pyysivät kuitenkin Grönlannin viranomaisia suorittamaan yhdessä komission kanssa tuonnin yhteydessä esitetyn neljän EUR.1-tavara- todistuksen jälkitodentamisen.

- 15 Heti tämän tarkastuksen päätyttyä Grönlannin viranomaiset ja komissio laativat yhdessä raportin (jäljempänä tehtäväraportti), jossa todetaan neljän kyseessä olevan EUR.1-tavaratodistuksen osalta seuraavaa:

” — — on todettu, että Grönlannin tuoreturskamäärät, jotka on lastattu kyseisiin säiliöaluksiin jatkojalostusta varten, eivät ole ilmoitetun jalostustuloksen mukaan riittäviä yhteisöön (kyseisten) tavaratodistusten kanssa tuotujen riittävien loppu-tuotemäärien saavuttamiseksi”.

- 16 Tehtäväraportin perusteella Grönlannin viranomaiset lähettivät Portugalin viranomaisille ilmoituksen (jäljempänä ilmoitus), jossa todettiin seuraavaa:

”As control examinations — carried out in collaboration with representatives from EEC Commission — *have proved* that some goods certificates issued on EUR. 1 in Greenland do not comply with the regulations laid down in OLT-Agreement's [decision 86/283] annex n° II regarding attainment of status of origin, you are kindly asked to arrange that the following goods certificates are revoked and cancelled.”

(”Koska tarkastuksissa, jotka on suoritettu yhdessä ETY:n komission edustajien kanssa, *on käynyt ilmi*, että eräät Grönlannissa annetut EUR.1-tavaratodistukset eivät vastaa MMA-sopimuksen [päätos 86/283/ETY] liitteessä II vahvistettuja alkuperätuotteen aseman saamista koskevia säännöksiä, pyydämme teitä peruuttamaan ja kumoamaan seuraavat tavaratodistukset.”)

Tehtäväraporttia, jolle tämä ilmoitus perustuu, ei toimitettu Portugalin viranomaisille.

17 Portugalin viranomaiset katsoivat, että tämä ilmoitus satoi niitä, eivätkä ne pyrkineetkään selvittämään tavaroiden todellista alkuperää; tämän vuoksi ne lähettivät Pascoalille, jonka nimissä tulli-ilmoitus oli annettu, neljä tullien kantamista jälkittullauksin koskevaa määräystä, yhteensä 61 709 940 Portugalin escudon (PTE) edestä. Nämä määräykset lähetettiin ennen kuin Portugalin viranomaiset saivat tehtäväraportin.

18 Saatuaan tietää tästä ilmoituksesta Pascoal tarkasteli mainittuihin määräyksiin liittyviä Portugalin viranomaisten asiakirjoja. Tuolloin tehtäväraportti ei ollut vielä asiakirjojen joukossa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Pascoal sai tietää tästä raportista vasta siinä vaiheessa kun se esitti vastineensa toisessa oikeusasteessa käydyssä oikeudenkäynnissä; Pascoal oli toiminut koko ajan vilpittömässä mielessä ja voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

19 Koska Pascoal katsoi toisaalta, että määräyksiä ei ollut perusteltu, ja toisaalta, että ne annettiin lainvastaisesti, se nosti Tribunal Fiscal Aduaneiro de Portossa kanteen niiden kumoamiseksi. Tämä tuomioistuin kuitenkin katsoi, että vaikka niitä tarkasteltaisiinkin tehtäväraportista irrallisina, ilmoituksessa oli riittävät perustelut ja että Portugalin viranomaiset olivat toimineet asianmukaisesti.

20 Pascoal haki muutosta Tribunal Tributário de Segunda Instânciassa. Koska tämä tuomioistuin ei ollut varma siitä, miten joitakin yhteisön oikeuden säännöksiä olisi tulkittava, se päätti lykätä asian ratkaisua ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat seitsemän ennakkoratkaisukysymystä:

”1) Koskeeko 30.6.1986 tehdyn neuvoston päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu viejän vastuu myös kannettavia tuloleja, jotka johtuvat sellaisten EUR.1-tavaratodistusten peruuttamisesta, jotka on annettu tavaroiden alkuperää koskevien virheellisten tietojen perusteella?

- 2) Mikä on tullikoodeksin 201 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa käytetyn sanan 'myös' merkitys ja laajuus, erityisesti silloin kun kansallisen tullilainsäädännön mukaan tullirikkomuksen tekijä on rikkomuksen kohteena olleen tavaran perusteella kannettavan tullin osalta ainoa velallinen?

- 3) Vaikka Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-12/92, Huygen ym., 7.12.1993 annettuun tuomioon (Kok. 1993, s. I-6381), joka julkaistiin yhteisöjen tuomioistuimen viikkotiedotteen nro 35/93 sivuilla 5 ja 6, perustuva oikeuskäytäntö koskee ETY:n ja Itävallan välistä vapaakauppasopimusta, voidaanko kyseistä oikeuskäytäntöä soveltaa tässä tapauksessa neuvoston päätöksen 86/283/ETY tulkintaan ja soveltamiseen?

- 4) Mikä on neuvoston päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen todentamisen tulosten merkitys, laajuus ja soveltamisala?

- 5) Voidaanko ryhtyä toimenpiteisiin tullien kantamiseksi jälkitullauksin ja saattaa nämä toimenpiteet loppuun tuontijäsenvaltiossa ennen kuin vientijäsenvaltion tulliviranomaiset ovat toimittaneet todentamisen tulokset tuontijäsenvaltion tulliviranomaisille ja ilman että tuoja tietää näistä todentamisen tuloksista?

- 6) Onko se, että vilpittömässä mielessä olevalle tuojalle asetetaan tulli sellaisista tavaroista, joiden osalta viejä on tehnyt tullirikkomuksen, jossa tuoja ei ole millään tavalla osallisena, vastoin oikeudenmukaisuusperiaatetta, perusteettoman hyötymisen kieltoa koskevaa periaatetta, suhteellisuusperiaatetta, oikeusvarmuuden periaatetta ja vilpittömän mielen periaatetta?

- 7) Kun vientijäsenvaltion tulliviranomaiset eivät ole suorittaneet ennaltaehkäisevää todentamista viejän varastossa ennen EUR.1-tavaratodistuksen antamista ja kun portugalilainen tuoja ei voi korjata tätä laiminlyöntiä, eikö tuoja voi

vedota ylivoimaiseen esteeseen välttyäkseen häneen kohdistuvalta tullien kantamiselta jälkitullauksin?”

- 21 On aloitettava tarkastelemalla toista kysymystä; sitten vastataan kolmanteen, neljanteen ja viidenteen kysymykseen; vasta tämän jälkeen tarkastellaan ensimmäistä ja kuudetta kysymystä ja lopuksi seitsemättä kysymystä.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

- 22 Kansallisen tuomioistuimen esittämä toinen kysymys koskee tullikoodeksin 201 artiklan 3 kohdan toista alakohtaa. Tribunal Tributário de Segunda Instância katsoo, että vaikka tullikoodeksi ei ollut voimassa vielä silloin kun kyseessä olevat neljä tavaraerää tuotiin maahan, sillä on kuitenkin merkitystä pääasian ratkaisun kannalta, koska siinä toistetaan aikaisemmin voimassa ollut lainsäädäntö, joka on kumottu tullikoodeksissa.

- 23 Portugalin hallitus viittaa asiassa C-343/90, Lourenço Dias, 16.7.1992 annettuun tuomioon (Kok. 1992, s. I-4673) ja toteaa, ettei yhteisöjen tuomioistuimella ole toimivaltaa vastata tähän kysymykseen, koska tullikoodeksi ei ollut vielä voimassa silloin kun pääasian tosiseikat tapahtuivat.

- 24 Komissio katsoo samasta syystä, ettei toista kysymystä voida ottaa tutkittavaksi.

- 25 Tämän osalta riittää sen toteaminen, että vaikka onkin totta, että tullikoodeksissa pitkälti toistetaan ennen sen antamista voimassa ollut yhteisön lainsäädäntö, tullikoodeksin 201 artiklan 3 kohdan toinen alakohta, jota toinen ennakkoratkaisukysymys koskee, on uusi säännös verrattuna aikaisemmin voimassa olleeseen järjestykseen. Viimeisin näistä neljästä riidanalaisesta tuonti-ilmoituksesta tehtiin 25.7.1989, eikä kansallisen tuomioistuimen pyytämällä tämän säännöksen tulkinalla ole mitään yhteyttä asian tosiseikkoihin tai kohteeseen.
- 26 Tämän vuoksi toiseen ennakkoratkaisukysymykseen ei tarvitse vastata.

Kolmas, neljäs ja viides ennakkoratkaisukysymys (tullien kantamiseen ryhtyminen todentamisen tulosten perusteella)

- 27 On selvää, että EUR.1-tavaratodistusten jälkitodentamisen päättyessä Grönlannin viranomaiset lähettivät Portugalin viranomaisille ainoastaan ilmoituksen, jossa ne totesivat, että nämä todistukset oli annettu epäasianmukaisesti ja että ne oli sen vuoksi peruutettava. Koska Portugalin viranomaiset eivät olleet saaneet tehtäväraporttia eivätkä he olleet pyytäneet Grönlannin viranomaisia esittämään perusteluja, joiden perusteella peruuttaminen oli oikeutettua, tai yrittäneet selvittää tavaroiden todellista alkuperää, ne ryhtyivät toimenpiteisiin tullien kantamiseksi Pascoalilta. Kansallinen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että ennen toimenpiteisiin ryhtymistä tuontijäsenvaltion tulliviranomaisten olisi pitänyt ”yrittää selvittää asianmukaisesti tavaroiden todellinen alkuperä”. Jos ne selvästi epäilivät tavaroiden todellista alkuperää, niiden olisi pitänyt olla myöntämättä niille tullitonta kohtelua.
- 28 Olosuhteet huomioon ottaen on syytä katsoa, että kansallinen tuomioistuin kysyy kolmannessa, neljännessä ja viidennessä kysymyksessään pääasiassa sitä, voidaanko toisaalta vientijäsenvaltion viranomaisten tuontijäsenvaltion viranomaisille EUR.1-tavaratodistuksen jälkitodentamisen päätyttyä lähettämää ilmoitusta, jossa

ne ainoastaan toteavat, että kyseinen todistus on epäasianmukaisesti annettu ja sen vuoksi peruutettava, ilman että ne kuitenkaan perustelevat tätä peruuttamista, pitää päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna ”todentamisen tuloksena”, ja toisaalta sitä, onko tuontijäsenvaltion viranomaisilla oikeus ryhtyä kantamattomien tullien kantamista koskeviin toimenpiteisiin ainoastaan tällaisen ilmoituksen perusteella ja eikö niiden tarvitse selvittää maahan tuotujen tavaroiden todellista alkuperää.

29 Kysymyksen ensimmäisen osan osalta on korostettava, että liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohtaa on tulkittava sen hallinnollisen yhteistyön menetelmien valossa, jonka osa se on.

30 Näiden menetelmien mukaan taloudellisten toimijoiden, jotka haluavat saada osakseen tullietuuskohtelun, on osoitettava toimivaltaisille viranomaisille, että heidän kauppatavaransa voidaan niiden lähtöpaikan vuoksi tuoda Euroopan yhteisöön tullitta. Kuten päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, todistuksena tuotteiden alkuperästä on EUR.1-tavaratodistus. Jälkitodentamismenettelyn pääasiallisena tavoitteena on varmistaa tässä aikaisemmin annettussa todistuksessa ilmoitetun alkuperän oikeellisuus (ks. em. asia Huygen ym., tuomion 16 kohta).

31 Asiassa 218/83, Les Rapides Savoyards ym., 12.7.1984 annetussa tuomiossa (Kok. 1984, s. 3105), edellä mainitussa asiassa Huygen ym. annetussa tuomiossa, asiassa C-432/92, Anastasiou ym., 5.7.1994 annetussa tuomiossa (Kok. 1994, s. I-3087) sekä yhdistetyissä asioissa C-153/94 ja C-204/94, Faroe Seafood ym., 14.5.1996 annetussa tuomiossa (Kok. 1996, s. I-2465) yhteisöjen tuomioistuimien tulkitsi hallinnollisen yhteistyön menetelmiä koskevia säännöksiä, jotka muistuttivat tässä asiassa kyseessä olevia säännöksiä. Nämä tuomiot koskivat Brysselissä 22.7.1972 allekirjoitettua Euroopan talousyhteisön ja Sveitsin valaliiton välistä vapaakauppasopimusta (EYVL L 300, s. 189; asia 218/83), Brysselissä 22.7.1972 allekirjoitettua Euroopan talousyhteisön ja Itävallan tasavallan välistä vapaakauppasopimusta (EYVL L 300, s. 2; asia C-12/92), Euroopan talousyhteisön ja Kyproksen tasavallan välisestä assosiaatiosta 19.12.1972 tehtyä sopimusta (EYVL 1973, L 133, s. 2; asia C-432/92) sekä alkuperätuotteen käsitteen määrittelystä ja hallinnollisen yhteistyön menettelyistä tullisäännösten soveltamiseksi tiettyihin Färsear-

ten alkuperätuotteisiin ja sieltä peräisin oleviin tuotteisiin 6 päivänä joulukuuta 1974 annettua komission asetusta (ETY) N:o 3184/74 (EYVL L 344, s. 1; asiat C-153/94 ja C-204/94).

- 32 Tämän oikeuskäytännön mukaan tavaran alkuperän määrittäminen perustuu vientijäsenvaltion ja tuontijäsenvaltion viranomaisten toimivallan jakoon siten, että vientijäsenvaltion viranomaiset selvittävät tarvittaessa tavaran alkuperän tuontijäsenvaltion viranomaisten pyynnöstä; tämän järjestelmän toimivuuden varmistaa se, että asianomaiset tullihallinnot toimivat yhteistyössä. Tällainen järjestelmä on perusteltu, koska vientijäsenvaltion viranomaisilla on parhaat mahdollisuudet varmistaa suoraan alkuperän määräytymiseen vaikuttavat tosiseikat (em. asia Faroe Seafood ym., tuomion 19 kohta).
- 33 Yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut näissä tuomioissa, että tämä järjestelmä voi toimia ainoastaan jos tuontijäsenvaltion viranomaiset tunnustavat vientijäsenvaltion viranomaisten oikeudelliset arvioinnit (em. asia Faroe Seafood ym., tuomion 20 kohta).
- 34 Päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuilla todentamisen tuloksilla on tarkoitus mahdollistaa se, että tuontijäsenvaltion viranomaiset voivat määrittää, voidaanko riitautettua EUR.1-tavaratodistusta soveltaa tosiasiallisesti vietyihin tavaroihin ja voidaanko näihin todella soveltaa etuuskohtelua. Tässä säännöksessä ei aseteta vientijäsenvaltion viranomaisille minkäänlaisia velvoitteita perustella tuojalle todistuksen pätevyyttä koskevaa päätelmäänsä.
- 35 Tämän vuoksi ennakkoratkaisukysymyksessä tarkoitettua ilmoitusta voidaan pitää päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna ”todentamisen tuloksena”.

- 36 Kysymyksen toisen osan osalta on syytä korostaa, että asetuksen N:o 1697/79 2 artiklan 1 kohdan mukaan silloin kun tuontijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset toteavat, että kaikkia tai joitakin lain mukaan kannettavia tulleja ei ole vaadittu tullivelalliselta, ne ryhtyvät kantamattomien tuontitullien kantamista jälkitullauksin koskeviin toimenpiteisiin.
- 37 Se, että vientijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset väittävät jälkitodentamisen perusteella, että EUR.1-tavaratodistusta ei voida soveltaa todella vietyihin tavaroihin, ainoastaan mahdollistaa sen, että tuontijäsenvaltion viranomaiset voivat todeta, että lain mukaan kannettavia tulleja ei ole vaadittu, ja että ne voivat ryhtyä tullien kantamista koskeviin toimenpiteisiin. Mikään asetuksessa ei velvoita viranomaisia vahvistamaan todentamisen tulosten oikeellisuutta tai tavarantoiminnan todellista alkuperää.
- 38 On selvää, että päätöksen 86/283/ETY liitteessä II oleva 25 artiklan 3 kohdan toinen alakohta täydentää hallinnollisen yhteistyön menetelmiä mekanismilla, jolla sovitellaan vienti- ja tuontijäsenvaltion viranomaisten välisiä erimielisyyksiä. Tuontijäsenvaltion viranomaiset voivat kuitenkin aina tukeutua vain todentamisen tuloksiin, eikä heillä ole velvollisuutta käyttää edellä mainittua mekanismia.
- 39 Sen osalta, että tullien kantamiseen ryhdytään ennen kuin tullivelallinen on saanut tietää syistä, joiden perusteella EUR.1-tavaratodistus on peruutettu, riittää, että todetaan, että todistustaakka tavaroiden alkuperästä kuuluu kyseessä oleville taloudellisille toimijoille.
- 40 Vaikka periaatteessa EUR.1-tavaratodistusta voidaan pitää tällaisena todisteena, tullivelallinen ei voi tukeutua luottamuksensuojan periaatteeseen tällaisen todistuksen pätevyyden osalta sillä perusteella, että jäsenvaltion tulliviranomaiset ovat alun perin vastaanottaneet todistuksen, koska tämä vastaanottaminen ei estä myöhempiä tarkastuksia (ks. tältä osin em. asia Faroe Seafood ym., tuomion 93 kohta).

- 41 Tämän vuoksi ei voida katsoa, että tullivelallinen esittäessään EUR.1-tavaratodistuksen on esittänyt todisteita siitä, että kyseiset tavarat todella ovat todistuksessa ilmoitetusta maasta peräisin, siinä määrin riittävästi, että tuontijäsenvaltion viranomaisten olisi tarvittaessa näytettävä toteen, että näin ei ole.
- 42 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen on vastattava toisaalta, että vientijäsenvaltion viranomaisten tuontijäsenvaltion viranomaisille EUR.1-tavaratodistuksen jälkitodentamisen päätyttyä lähettämää ilmoitusta, jossa vientijäsenvaltion viranomaiset ainoastaan toteavat, että kyseinen todistus on epäasianmukaisesti annettu ja sen vuoksi peruutettava, ilman että ne perustelevat tätä peruuttamista, voidaan pitää päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna ”todentamisen tuloksena”, ja toisaalta että tuontijäsenvaltion viranomaisilla on oikeus ryhtyä kantamattomien tullien kantamista koskeviin toimenpiteisiin tällaisen ilmoituksen perusteella, ilman että niiden tarvitsee selvittää tuotujen tavaroiden todellista alkuperää.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys (viejän vastuu päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 10 artiklan 1 kohdan nojalla)

- 43 Ensimmäisessä kysymyksessään kansallinen tuomioistuin kysyy sitä, koskeeko päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu viejän vastuu myös tulleja, jotka kannetaan tuotaessa Euroopan yhteisöön tavaroita, joille on myönnetty EUR.1-tavaratodistus, silloin kun todistus on annettu viejän antamien tavaroiden alkuperää koskevien virheellisten tietojen perusteella ja kun todistus peruutetaan jälkitodentamisen perusteella.
- 44 On totta, että liitteessä II olevassa 10 artiklassa säädetään viejän vastuusta esittää EUR.1-tavaratodistusta koskeva hakemus; hakemuksen lisäksi on esitettävä kaikki aiheelliset todistusasiakirjat, joilla voidaan todistaa, että vietävät tavarat täyttävät mainitun todistuksen antamisen edellytykset.

45 Tämä artikla koskee kuitenkin ainoastaan EUR.1-tavaratodistuksen saamista, eikä sen avulla pyritä määrittelemään niitä henkilöitä, joiden on maksettava mahdollinen tullivelka tuontijäsenvaltiossa.

46 Riidanalaisen tuonnin aikana voimassa olleen yhteisön lainsäädännön mukaan tullivelan syntyminen tuotaessa tavaroita Euroopan yhteisöön ei riippunut viejän tekemästä hakemuksesta, vaan se perustui tavaran luovuttamista vapaaseen liikkeeseen koskevaan ilmoitukseen. Se, jonka oli maksettava tullivelka, oli näin ollen se, jonka nimissä tämä ilmoitus tehtiin.

47 Ensimmäiseen kysymykseen on siten vastattava, että liitteessä II olevan 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu viejän vastuu ei koske tulleja, jotka kannetaan tuotaessa Euroopan yhteisöön tavaroita, joille on myönnetty EUR.1-tavaratodistus, vaikka todistus olisi myönnetty viejän antamien tavaroiden alkuperää koskevien virheellisten tietojen perusteella ja vaikka se peruutetaan jälkitodentamisen perusteella.

Kuudes ennakkoratkaisukysymys (yleiset periaatteet)

48 Kuudes kysymys perustuu sille oletukselle, että viejä vastaa tullivelasta EUR.1-tavaratodistusta koskevan vilpillisen hakemuksensa perusteella ja että jos tuoja maksaa kyseisen velan, tämä maksaa samalla kolmannen velan, mikä vahingoittaa tuojan taloudellisia etuja; tämä olisi vastoin oikeudenmukaisuusperiaatetta, perusteettoman hyötymisen kieltoa koskevaa periaatetta, suhteellisuusperiaatetta, oikeusvarmuuden periaatetta ja vilpittömän mielen periaatetta.

- 49 On todettava heti alkuun, että tämä oletus on väärä. Kuten yhteisöjen tuomioistuin toteaa tämän tuomion 46 kohdassa, se, jonka on maksettava tullivelka, on sama kuin se, jonka nimissä tuonti-ilmoitus tehtiin. Jos tämä henkilö ei ole samalla myös viejä, toisin kuin tässä tapauksessa, viejä ei myöskään ole vastuussa tullivelasta.
- 50 Näin ollen on tarkasteltava sitä, onko pääasiassa kyseessä olevan tapauksen kaltaisissa tapauksissa se, että tullivelka määrätään tuojan maksettavaksi, sellaisten yleisten oikeusperiaatteiden mukaista, joiden noudattamisen yhteisöjen tuomioistuin pyrkii varmistamaan.
- 51 Kansallinen tuomioistuin katsoo ennakkoratkaisupyynnössään, että sellaisten tullen määrääminen viejän maksettaviksi, jotka ”kolmannen on lain mukaan maksettava”, olisi Portugalin oikeudessa tunnustetun ”oikeudenmukaisuusperiaatteen” vastaista.
- 52 Tämän osalta, ilman että tarvitsee selvittää sitä, kuuluuko tämä periaate yleisiin yhteisön oikeuden periaatteisiin, on todettava, että tuoja on vastuussa tullivelasta ainoastaan, jos hän on tehnyt tulli-ilmoituksen. Tällaisessa tilanteessa hänellä on henkilökohtainen velvollisuus maksaa velka, joka ei siis kuulu kolmannelle.
- 53 Kansallinen tuomioistuin katsoo myös, että viejä tullirikkomuksen tekijänä saa perusteetonta etua, jos tuoja maksaa tämän velan.
- 54 On kuitenkin todettava, että silloin kun tuoja vastaa tullivelasta, kolmannelle ei saa koitua etua siitä, että tuoja on maksanut tämän velan. Velan maksaminen voi aiheuttaa sen, että viejälle tai muulle syntyy suhteessa tuojaan kokonaan tuojan tulliin

liittyvästä velvollisuudesta oikeudellisesti erillinen velvollisuus, jonka nojalla tuoja voi saada takaisin summan, jonka hän on maksanut tulliviranomaisille.

55 Tämän tullivelan määrääminen sen maksettavaksi, joka on tehnyt tavaraa koskevan tulli-ilmoituksen, riippumatta siitä, onko kyse vilpittömässä mielessä toimineesta tuojasta, ei myöskään loukkaa suhteellisuusperiaatetta (ks. tältä osin em. asia Faroe Seafood ym., tuomion 114 kohta).

56 Oikeusvarmuuden periaatteen osalta riittää, että todetaan, että velallisen vastuu tullivelasta perustuu selvästi määriteltyyn oikeudelliseen tilanteeseen, jossa taloudelliset toimijat ovat tietoisia markkinoihin olennaisesti liittyvistä riskeistä. Näiden riskien voidaan katsoa kuuluvan niihin seikkoihin, joihin perustuen Pascoal teki kyseisen sopimuksen.

57 Se, että tuoja on ollut vilpittömässä mielessä, ei vapauta sitä vastuusta maksaa tullivelka, koska tuoja on kuitenkin ollut se, joka on tehnyt tulli-ilmoituksen (ks. vastaavasti asia 827/79, Acampora, tuomio 11.12.1980, Kok. 1980, s. 3731, 8 kohta). Jos tuoja vapautuisi vastuusta, sen ei enää tarvitsisi varmistaa viejän vientijäsenvaltion viranomaisille antamien tietojen oikeellisuutta eikä sitä, toimiko viejä vilpittömässä mielessä, mikä johtaisi väärinkäytöksiin.

58 On syytä lisätä, että ottaen huomioon kaikki asiakirjoista ilmenevät tosiseikat, vilpittömässä mielessä toimineen tuojan, kuten Pascoalin, määrääminen maksamaan tullia tavaroista, joiden osalta viejä on tehnyt tullirikkomuksen, ei ole vastoin mitään yleistä oikeusperiaatetta.

- 59 On selvää, että mahdollisuus todentaa EUR.1-tavaratodistus tuonnin jälkeen ilman että tästä ilmoitetaan tuojalle etukäteen saattaa aiheuttaa tälle vaikeuksia, silloin kun tämä on tietämättään tuonut vilpittömässä mielessä maahan tavaroita, joihin sovelletaan tariffietuuksia virheellisten tai väärennettyjen todistusten perusteella. On kuitenkin heti todettava, että Euroopan yhteisö ei voi vastata tuojien tavarantoimittajien virheellisestä toiminnasta aiheutuneista haitallisista seuraamuksista, että tuoja voi yrittää vaatia hyvitystä väärentäjältä ja että huolellisen taloudellisen toimijan, joka on tietoinen sovellettavista säännöksistä, on arvioidessaan niitä etuja, joita voi koitua sellaisen tavarankaupasta, johon sovelletaan etuuskohtelua, otettava huomioon niihin markkinoihin, joilla tämä toimii, olennaisesti liittyvät riskit ja hyväksyttävä ne kauppaan tavanomaisesti liittyvinä haittoina (ks. vastaavasti em. asia Acampora, tuomion 8 kohta).
- 60 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut edellä mainitussa asiassa Faroe Seafood ym. annetun tuomion 114 kohdassa, taloudellisten toimijoiden on toteutettava sopimussuhteissaan tarvittavat toimenpiteet varautuakseen siihen mahdollisuuteen, että tullit kannetaan jälkitullauksin.
- 61 Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että vilpittömässä mielessä toimineen tuojan määrääminen maksamaan tullia sellaisten tavaroiden tuonnista, joiden osalta viejä on tehnyt tullirikkomuksen, vaikka tuoja ei ollut siinä millään tavalla osallisena, ei ole vastoin niitä yleisiä oikeusperiaatteita, joiden noudattamisen yhteisöjen tuomioistuin pyrkii varmistamaan.

Seitsemäs ennakkoratkaisukysymys (vientijäsenvaltion viranomaisten laiminlyönti)

- 62 Seitsemännessä kysymyksessään kansallinen tuomioistuin kysyy sitä, onko siinä, että vientijäsenvaltion viranomaiset olivat myöntäneet päätöksen 86/283/ETY nojalla EUR.1-tavaratodistuksen suorittamatta etukäiteistarkastusta kyseisten tavaroiden todellisen alkuperän todentamiseksi, kyse ylivoimaisesta esteestä, joka estää

vilpittömässä mielessä toimineelta tuojalta kannettavien tullien kantamisen jälkitullauksin.

63 Päätöksessä 86/283/ETY ei säädetä ylivoimaisesta esteestä. Koska erityissäännöksiä ei ole, tämän käsitteen on katsottava tarkoittavan kyseisestä toimijasta riippumattomia, epätavallisia ja ennalta arvaamattomia seikkoja, joiden vaikutuksia ei olisi voitu välttää, vaikka olisi noudatettu mahdollisimman suurta huolellisuutta, viranomaisten toiminta tapauksesta riippuen saattaa muodostaa ylivoimaisen esteen (em. asia Huygen ym., tuomion 31 kohta).

64 Päätöksen liitteessä II olevan 8 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltion viranomaisilla on tavaroiden alkuperän todentamiseksi ”oikeus vaatia kaikki ne todistusasiakirjat ja suorittaa kaikki ne tarkastukset, jotka ne katsovat tarpeellisiksi”.

65 Tämän perusteella jäsenvaltion viranomaisilla on oikeus mutta ei velvollisuutta suorittaa tällaisia tarkastuksia etukäteen ja ne voivat myös tilanteesta riippuen tyytyä viejän hakemuksessaan esittämiin tietoihin.

66 Tämän vuoksi se, että nämä viranomaiset olivat päättäneet erityistapauksessa olla käyttämättä tätä mahdollisuutta, ei estä tullivelan kantamista jälkitullauksin. Tällaista tilannetta ei siis voida pitää ylivoimaisena esteenä, koska se ei ole epätavallinen tai ennalta arvaamaton.

67 Tämän vuoksi seitsemänteen kysymykseen on vastattava, että siinä, että vientijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat myöntäneet päätöksen 86/283/ETY nojalla EUR.1-tavaratodistuksen suorittamatta etukäteistarkastusta kyseisten tavaroiden todellisen alkuperän todentamiseksi, ei ole kyse ylivoimaisesta esteestä, joka estää vilpittömässä mielessä toimineelta tuojalta kannettavien tullien kantamisen jälkitullauksin.

Oikeudenkäyntikulut

- 68 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan ja Portugalin hallituksille sekä Euroopan unionin neuvostolle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Tribunal Tributário de Segunda Instância 29.11.1994 tekemällään päätöksellä esittämät ennakkoratkaisukysymykset seuraavasti:

- 1) Vientijäsenvaltion viranomaisten tuontijäsenvaltion viranomaisille EUR.1-tavaratodistuksen jälkitodentamisen päätyttyä lähettämää ilmoitusta, jossa vientijäsenvaltion viranomaiset ainoastaan toteavat, että kyseinen todistus on epäasianmukaisesti annettu ja sen vuoksi peruutettava, ilman että ne perustelevat tätä peruuttamista, voidaan pitää merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön 30 päivänä kesäkuuta 1986 tehdyn päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna "todentamisen tuloksena". Tuontijäsenvaltion viranomaisilla on oikeus ryhtyä kantamattomien tullien kantamista koskeviin toimenpiteisiin tällaisen ilmoituksen perusteella, eikä niiden tarvitse selvittää tuotujen tavaroiden todellista alkuperää.

- 2) Päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu viejän vastuu ei koske tulleja, jotka kannetaan tuotaessa Euroopan yhteisöön tavaroita, joille on myönnetty EUR.1-tavaratodistus, vaikka todistus olisi myönnetty viejän antamien tavaroiden alkuperää koskevien virheellisten tietojen perusteella ja vaikka se peruutetaan jälkitodentamisen perusteella.

- 3) Vilpittömässä mielessä toimineen tuojan määrääminen maksamaan tullia sellaisten tavaroiden tuonnista, joiden osalta viejä on tehnyt tullirikkomuksen, vaikka tuoja ei ollut siinä millään tavalla osallisena, ei ole vastoin yleisiä oikeusperiaatteita, joiden noudattamisen yhteisöjen tuomioistuin pyrkii varmistamaan.

- 4) Siinä, että vientijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset olivat myöntäneet päätöksen 86/283/ETY nojalla EUR.1-tavaratodistuksen suorittamatta etukäteistarkastusta kyseisten tavaroiden todellisen alkuperän todentamiseksi, ei ole kyse ylivoimaisesta esteestä, joka estää vilpittömässä mielessä toimineelta tuojalta kannettavien tullien kantamisen jälkitullauksin.

Moitinho de Almeida

Sevón

Edward

Jann

Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä heinäkuuta 1997.

R. Grass

J. C. Moitinho de Almeida

kirjaaja

viidennen jaoston puheenjohtaja